

REFERAT Kultur-, Handel- og Turismeudvalget d. 11-08-2026

Mødedato	Tirsdag d. 11. august 2026 kl. 08:15
Mødested	Augustiana Kunspark og Kunsthall
Mødedeltagere	Bjørn Allerelli Andersen, Daniel Staugaard, Ingrid Johannsen, Jesper Kock, Kim Bækdal Agerley

Indholdsfortegnelse

1. Godkendelse af dagsorden.....	3
2. Godkendelse af strategisk retning for Augustiana Kunstpark + Kunsthal 2026–2028.....	4
3. Godkendelse af mødeplan for 2027 - Kultur-, Handel- og Tursimeudvalget.....	6
4. Godkendelse af anden bevillingsrevision 2026.....	8
5. Godkendelse af takster for budget 2027, 1. behandling budget 2027-2030.....	12
6. Drøftelse af politisk kompas for Kultur-, Handel- og Turismeudvalget.....	14
7. Drøftelse af potentialer i Gråsten og Den Kongelige Køkkenhave.....	16
8. Drøftelse af ansøgning fra Dansk Mølleinstitut om støtte til pilotprojekt i Sønderborg Kommune.	18
9. Orientering om ledelsesinformation - juni 2026.....	21
10. Generel orientering.....	22
Lukket: 11. Lukket: Orientering fra formand, medlemmer og direktøren - (Lukket punkt).....	23
Lukket: 12. Underskriftsside - (Lukket punkt).....	23

1. Godkendelse af dagsorden

Sagsresumé

-

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Kultur-, Handel- og Turismeudvalget at godkende

- dagsordenen.

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Godkendt.

2. Godkendelse af strategisk retning for Augustiana Kunstopark + Kunsthall 2026–2028

Sagsresumé

Byrådet afsatte i budgetaftalen 2026-2028 1,8 mio. til den fortsatte drift af Augustiana Kunstopark + Kunsthall i perioden 2026-2028. Sideløbende fik forvaltningen til opgave at gennemføre et udviklingsarbejde med henblik på at afklare den fremtidige organisering for Augustiana. Arbejdet har vist et behov for en tydelig strategisk retning som grundlag for den videre udvikling af Augustiana som kunsthall og udstillingsplatform for samtidskunst.

Med det afsat har forvaltningen udarbejdet "Strategisk retning for Augustiana Kunsthall + Kunstopark 2026-2028". Den strategiske retning beskriver en klar kunsthallig profil, et øget fokus på formidling og publikumsvenlighed samt en ambition om at tiltrække flere og bredere målgrupper. Det skal blandt andet være med til at styrke Augustianas udtryk i forhold til kommende fondsansøgninger. Parallelt igangsættes et arbejde med at afklare de fremtidige rammer for Augustiana, herunder afklaring af ejerforhold og struktur for bygningen samt Augustianas fremtidige rolle i udviklingen af Hertugernes Augustenborg.

Arbejdet med Augustiana Kunstopark + Kunsthall understøtter Byrådets Vision 2026-2029, særligt fyrtårnsprojektet Hertugernes Augustenborg samt fokusområdet 'Turisme og Kultur'.

Kultur-, Handel- og Turismeudvalget har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

I forbindelse med punktet vil der være en rundvisning på Augustiana. Kunsthallig leder Katrine Møller Madsen, teamleder Kultur og Events Tanja Zeba og afdelingsleder ved VidensBy Sønderborg Maj Britt Andreasen deltager under punktet.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Kultur-, Handel- og Turismeudvalget at godkende

- Strategisk retning for Augustiana Kunstopark + Kunsthall 2026-2028.

Sagsfremstilling

Augustiana Kunstopark + Kunsthall har siden 2019 været en kommunal kunstinstitution, der fremviser samtidskunst. Augustiana er beliggende i historiske rammer i Augustenborg og spiller en central rolle i formidlingen af områdets kulturarv samt i udviklingen af et stærkt kunstmiljø i Augustenborg.

I forbindelse med budgetaftalen 2026-2028 afsatte Byrådet 1,8 mio. kr. i perioden 2026-2028 til den fortsatte drift af Augustiana. I forlængelse heraf fik forvaltningen til opgave at igangsætte et udviklingsarbejde, som skal være med til at fastlægge den fremtidige organisering for Augustiana Kunstopark + Kunsthall. Senest i 2027 skal Kultur-, Handel- og Turismeudvalget præsenteres for en status vedrørende fremtidig struktur og ejerforhold.

Med afsæt i budgetaftalen har forvaltningen igangsat arbejdet med den fremtidige organisatoriske ramme for Augustiana. Arbejdet har vist et behov for en samlet strategisk retning for Augustiana Kunstpark + Kunsthall, som kan tydeliggøre den kunstfaglige profil og Augustianas samlede udtryk. Retningen skal fungere som et styrende grundlag for udviklingen af kunsthallen og som afsæt for ekstern finansiering, herunder fondsansøgninger.

"Strategisk retning for Augustiana Kunstpark + Kunsthall" opstiller en vision om, at Augustiana skal være et åbent og imødekomende mødested, hvor kunst, kulturarv og fællesskab går hånd i hånd og trækker flere til. Augustiana bidrager samtidig aktivt til udviklingen af Hertugernes Augustenborg, der er udpeget som fyrtårn i Byrådets Vision 2026-2028, og som skal være med til at styrke turismen og den lokale udvikling.

Den strategiske retning realiseres gennem tre udviklingsspor:

1. Ny kunstfaglig profil: Antallet af årlige udstillinger justeres fra seks til tre for at skabe bedre muligheder for formidling, fordybelse og stærkere publikumsoplevelser. Derudover skal kunstnerne i deres praksis forholde sig til Augustiana som sted og dets særlige historiske og fysiske rammer.
2. Tiltrækning af flere målgrupper: Der arbejdes målrettet med at nå både eksisterende og nye målgrupper, herunder børnefamilier og skoleelever, blandt andet gennem styrket formidling og samarbejde med lokale aktører.
3. Øget publikumsvenlighed: Der udvikles nye formidlingstilbud og publikumsfaciliteter med henblik på at gøre kunstopplevelsen mere tilgængelig og relevant for flere besøgende.

Den strategiske retning danner grundlag for det videre arbejde med udvikling af Augustiana som kunsthall frem mod 2028. Den bygger således på et primært fokus på at udvikle kunsthallen og dens profil.

Parallelt hermed arbejdes der videre med Augustiana i en større sammenhæng i relation til udviklingen af Hertugernes Augustenborg, herunder i forhold til den fremtidige struktur og ejerforhold. Der er i 2025 gennemført en farvearkæologisk undersøgelse af Augustiana, der peger på et unikt potentiale i bygningen, som vil blive afsøgt nærmere i tilknytning til fyrtårnsprojektet Hertugerne Augustenborg.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Godkendt.

3. Godkendelse af mødeplan for 2027 - Kultur-, Handel- og Turismeudvalget

Sagsresumé

For hvert regnskabsår skal Byrådet, Økonomi- og Strategiudvalget og de stående udvalg vedtage en mødeplan.

Hvert af de stående udvalg har beslutningskompetencen for så vidt angår eget udvalg, jf. delegationsplanen.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Kultur-, Handel- og Turismeudvalget at godkende

- forslag til mødeplan for 2027 for så vidt angår Kultur-, Handel- og Turismeudvalgets møder.

Sagsfremstilling

Byrådet og udvalgene udøver deres virksomhed i møder. Økonomi- og Strategiudvalget og hvert stående udvalg træffer for hvert regnskabsår beslutning om, hvornår og hvor udvalgets møder skal afholdes. Udvalgets beslutning om mødeplan kan af ethvert af udvalgets medlemmer forlanges indbragt til afgørelse i Byrådet.

For at sikre et smidigt flow i dagsordensprocessen er der udarbejdet et samlet forslag for afholdelse af møder i alle de stående udvalg, Økonomi- og Strategiudvalget og Byrådet. Møderne er så vidt muligt planlagt som følger:

Stående udvalg	Første tirsdag, onsdag og torsdag i måneden
Økonomiudvalg	Tredje onsdag i måneden
Byråd	Sidste onsdag i måneden kl. 17.00

Juli holdes fri for byrådsmøder og udvalgsmøder, og det samme gælder som udgangspunkt i januar.

Mødetidspunkter foreslås som nedenfor:

Onsdage kl. 8.30 – 13.00 Økonomi- og Strategiudvalget
Tirsdage kl. 16.00 – 19.00 Byudvikling-, Landdistrikter- og Infrastrukturudvalget
Tirsdage kl. 15.30 – 19.30 Erhverv- og Arbejdsmarkedsudvalget
Tirsdage kl. 8.15 – 11.15 Kultur-, Handel- og Turismeudvalget

Onsdage kl. 14.15 – 17.15

Natur-, Klima- og Miljøudvalget

Onsdage kl. 14.00 – 17.00

Sundhed-, Unge- og Forebyggelsesudvalget

Onsdage kl. 15.30 – 18.30

Idræt- og Fritidsudvalget

Torsdage kl. 8.15 – 13.00

Børn-, Skole- og Familieudvalget

Torsdage kl. 15.30 – 18.30

Social-, Senior- og Handicapudvalget

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Godkendt.

4. Godkendelse af anden bevillingsrevision 2026

Sagsresumé

Tre gange i 2026 vil Byrådet følge op på de bevillinger, der skal gives som konsekvens af eventuelle ændringer i økonomien. Årets Midtvejsregulering samt DUT-korrektioner med konsekvenser for indeværende år, i forlængelse af Økonomiaftalen mellem KL og regeringen, indgår i anden bevillingsrevision. Hertil indgår periodisering af enkelte drifts- og anlægsudgifter.

Direktionens forslag til den samlede bevillingsrevision, inklusive midtvejsregulering og DUT for indeværende år, er vedlagt. I bevillingsrevisionen er disponeret 6,5 mio. kr. til finansiering af udgifter i 2. halvår af 2026, primært tredje bevillingsrevision. Det samlede resultat af anden bevillingsrevision, der er indarbejdet i budgetmaterialet til 1. behandling af budget 2027-2030, er en tilførsel til kassen på 10,5 mio. kr.

Til anden bevillingsrevision i august 2026 viser forvaltningens gennemgang, at Kultur-, Handel- og Turismeudvalgets driftsbudget 2026 samlet skal reduceres med 0,033 mio. kr. i 2026 og øges med 0,19 mio. kr. i 2027 og overslagsår. Anlægsbudgettet reduceres med 3,513 mio. kr. i 2026, der forskydes til 2027, hvor budgettet øges med 3,515 mio. kr.

Byrådet har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Kultur-, Handel- og Turismeudvalget, at Byrådet godkender

- at driftsbudgettet reduceres med 0,033 mio. kr. i 2026 og øges med 0,19 mio. kr. i 2027 samt overslagsår
- at anlægsbudgettet reduceres med 3,513 mio. kr. i 2026 og øges med 3,513 mio. kr. i 2027.

Sagsfremstilling

Der sker opfølgning af økonomi i de månedlige ledelsesinformationer (LIS), hvor afvigelser og forventet regnskab forelægges til orientering for fagudvalg, Økonomiudvalg og Byrådet. Ud over den månedlige opfølgning på ledelsesinformationen, foretages der årligt et antal bevillingsrevisioner.

Økonomi- og Strategiudvalget har i forbindelse med godkendelse af budgethandleplanen 2027-2030 i marts 2026, besluttet at der foretages tre bevillingsrevisioner for 2026. Ved bevillingsrevisionerne træffes der beslutning om de bevillingsmæssige ændringer, som blandt andet fremgår af de månedlige ledelsesinformationer.

Bevillingsrevisionerne i 2026 forelægges politisk på følgende tidspunkter:

Første bevillingsrevision	Uge 15 (april)	Fagudvalg
---------------------------	----------------	-----------

	22. april	Økonomiudvalg
	29. april	Byråd
Anden bevillingsrevision	Uge 33 (august)	Fagudvalg
	19. august	Økonomiudvalg
	26. august	Byråd
Tredje bevillingsrevision	Uge 45 (november)	Fagudvalg
	18. november	Økonomiudvalg
	25. november	Byråd

Direktionens forslag til den samlede bevillingsrevision, inklusive midtvejsregulering og DUT for indeværende år, er vedlagt. I bevillingsrevisionen er disponeret 6,5 mio. kr. til finansiering af udgifter i 2. halvår af 2026, primært tredje bevillingsrevision. Det samlede resultat af anden bevillingsrevision – der er indarbejdet i budgetmaterialet til 1. behandling af budget 2027-2030 – er en tilførsel til kassen på 10,5 mio. kr.

Årets Midtvejsregulering samt DUT-korrekationer med konsekvenser for indeværende år, i forlængelse af Økonomaftalen mellem KL og regeringen, indgår i anden bevillingsrevision. Det vil sige også konsekvenserne af henholdsvis øgede forventning til løn- og prisniveauet samt øvrige ændrede forudsætninger for året 2026.

Bevillingsniveauet på driften er på det enkelte politikområde inden for hvert udvalg. Flytning af budgetter mellem politikområder, både inden for eget udvalg og mellem de enkelte udvalg, skal ligeledes forelægges ved bevillingsrevisionerne.

Forvaltningerne har nedenstående ændringer til det korrigerede budget.

Drift:

- 0,281 mio. kr. tilføres til PL-regulering i henhold til service - løn
- 0,130 mio. kr. tilføres til PL-regulering i henhold til service - priser
- 0,300 mio. kr. til juridisk vurdering af ejerforhold omkring Historiecenter Dybbøl Banke

Flytning mellem politikområder/udvalg

Ændringer der reducerer budgettet:

- 0,055 mio. kr. drift Sønderborghus flyttes til Byudvikling-, Landdistrikter- og Infrastrukturudvalget.
- 0,055 mio. kr. drift Mejeriet flyttes til Byudvikling-, Landdistrikter- og Infrastrukturudvalget.

- 0,082 mio. kr. midler fra Kultur på Recept flyttes til BOOST under Sundhed-, Unge- og Forebyggelsesudvalget.
- 0,852 mio. kr. Handleplan for fødevarer flyttes retur til Natur-, Klima- og Miljøudvalget

Ændringer der øger budgettet:

- 0,300 mio. kr. til gastroturisme fra Natur-, Klima- og Miljøudvalget

Anlæg:

Forskydning fra 2026 til 2027

- 1,300 mio. kr. Den Kongelige Køkkenhave
- 0,213 mio. kr. Ungemiljø i Gråsten
- 2,000 mio. kr. Forsikringserstatning vedrørende Multikulturhuset

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at hvis indstillingen godkendes, skal der gives nedenstående bevillinger.

Bevillingspåtegning (i 1.000 kr.)					
	Politik område	Budget år	Overslags år 1	Overslags år 2	Overslags år 3
Drift	04	-223	300	300	300
	10	190	-110	-110	-110
Anlæg/ Rådighedsbeløb	04	-1.300	1.300		
	10	-2.213	2.213		
Finansiering via:					
Drift andetsteds	BLI	110	110	110	110
	NKM	552	-300	-300	-300
	SUFU	82			
Afsat rådighedsbeløb					
Låneoptagelse					
Afdrag og renter af nye lån					

Kassebeholdning	01	2.802	-3.513	0	0
-----------------	----	-------	--------	---	---

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Udvalget anbefaler indstillingen.

5. Godkendelse af takster for budget 2027, 1. behandling budget 2027-2030

Sagsresumé

For at sikre en generel åbenhed og information om de kommunale takster, der gælder over for borgerne, skal der udarbejdes en takstoversigt til budgettet. Det er obligatorisk at udarbejde en takstoversigt både til budgetforslaget og til det vedtagne budget.

Det vedlagte takstblad for Kultur-, Handel- og Turismeudvalgets område forelægges til godkendelse og vil indgå i forbindelse med 1. behandling af budget 2027-2030 i Byrådet i august 2026.

Kultur-, Handel- og Turismeudvalget har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Kultur-, Handel- og Turismeudvalget at godkende

- forslag til takster for 2027.

Sagsfremstilling

For at sikre en generel åbenhed og information om de kommunale takster, der gælder over for borgerne, skal der udarbejdes en takstoversigt til budgettet. Det er obligatorisk at udarbejde en takstoversigt både til budgetforslaget og til det vedtagne budget.

Taksterne skal godkendes af Byrådet, hvis de er omfattet af styrelseslovens § 41 a (takster for benyttelse af sociale institutioner og ordninger med videre samt skolefritidsordninger) ellers godkendes de i det pågældende fagudvalg.

Der er udarbejdet et takstblad inden for Kultur-, Handel- og Turismeudvalgets område. Takstbladet er vedhæftet som bilag og vil indgå i forbindelse med 1. behandling af budget 2027-2030 i Byrådet i august 2026.

Taksterne på udvalgets område har i en periode ikke været pris- og lønreguleret. I forbindelse med beregningen af taksterne for 2027 er der foretaget en pris- og lønregulering af de eksisterende takster, ligesom enkelte takster er blevet justeret på baggrund af en konkret vurdering.

Takster for følgende områder tilføjes det samlede takstblad i december:

- Forsyningsområdet: Bestyrelsen for Sønderborg Forsyning A/S godkender taksterne for vand, spildevand samt renovation på deres møde i november 2025, hvorefter taksterne behandles i Natur-, Klima-, og Miljøudvalget på mødet i december 2026.
- Lovbestemte takster: Lovbestemte takster, som afventer ministeriernes udmelding, tilføjes takstbladet, når

disse er offentliggjorte.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser, idet taksterne vil indgå i det administrative budgetforslag for 2027-2030.

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Udvalget godkender takstbladet med den undtagelse, at taksten for koncertsalen Alsion ikke er godkendt.

Udvalget ønsker en fornyet behandling af taksten for koncertsalen i forbindelse med udvalgmødet i september.

6. Drøftelse af politisk kompas for Kultur-, Handel- og Turismeudvalget

Sagsresumé

Den 24. juni godkendte Byrådet Vision 2026-2029, som fastlægger de overordnede visioner og målsætninger for byrådsperioden. Visionen bygger ovenpå arbejdet i de tidligere Byråd og viderefører et højt ambitionsniveau for udviklingen af Sønderborg Kommune.

Kultur-, Handel og Turismeudvalget har siden 12-12 seminaret haft løbende drøftelser om udvalgets generelle virke i byrådsperioden. Udvalget har blandt andet drøftet ambitioner og målsætninger samt særlige fokus. På baggrund af drøftelserne har forvaltningen udarbejdet et udkast til et politisk kompas for Kultur-, Handel og Turismeudvalget i perioden fra 2026-2029, som nu forelægges udvalget til drøftelse.

Kompasset angiver udvalgets ambitioner og udpeger fire bærende principper for udvalgets virke samt fokus inden for de tre fagområder. Det politiske kompas har ophæng til Byrådets Vision 2026-2029 og skal skabe konsensus om samarbejdet i udvalget.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Kultur-, Handel- og Turismeudvalget at drøfte

- udkast til politisk kompas for udvalget i perioden 2026-2029.

Sagsfremstilling

Den 24. juni godkendte Byrådet Vision 2026-2029, som fastlægger de overordnede visioner og målsætninger for byrådsperioden. Vision 2026-2029 bygger videre på arbejdet i det tidligere Byråd og fastholder det høje ambitionsniveau for kommunens udvikling – en udvikling, der skal ske i hele kommunen og i tæt samarbejde med borgere og andre relevante aktører.

Med visionen har Byrådet fortsat fokus på bosætning, grøn omstilling, erhvervsudvikling, turisme og uddannelse som centrale elementer for kommunens udvikling. Den overordnede ambition er at sikre livskvalitet og et godt liv igennem alle livsfaser for kommunens borgere. Derfor fastholdes prioritering af stærke velfærdsområder, udvikling af attraktive lokalområder og natur, samt et varieret og tilgængeligt kultur- og foreningsliv.

Vision 2026-2029 indeholder seks fokusområder:

- Et godt liv – hele livet
- Uddannelse
- Jobvækst
- Turisme og kultur
- Attraktive bymiljøer, lokalsamfund og fællesskaber

- Grøn omstilling, bæredygtighed og natur

Fokusområderne uddyber den politiske retning i visionen og centrale indsatser, der skal skabe grundlaget for, at visionen bliver til virkelighed. Fagudvalgene skal i dette arbejde konkretisere visionen i form af politikker og planer for deres respektive fagområder.

Kultur-, Handel og Turismeudvalget har siden 12-12 seminaret haft løbende drøftelser om udvalgets virke i byrådsperioden. Udvalget har blandt andet drøftet ambitioner og målsætninger samt særlige fokus inden for de respektive fagområder. På baggrund af drøftelserne har forvaltningen udarbejdet et udkast til et politisk kompas for Kultur-, Handel- og Turismeudvalget i perioden fra 2026-2029, som nu forelægges udvalget til drøftelse.

Det politiske kompas har ophæng til Byrådets Vision 2026-2029 og bliver retningsgivende for udvalgets virke. Kompasset angiver udvalgets ambitioner, ligesom det skal sikre fælles forståelse og skabe konsensus om samarbejdet i udvalget. Det gør det lettere for udvalget at prioritere og samtidig bliver argumentationen for til- og fravalg gennemsigtige over for aktører og ansøgere.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser, idet det er en drøftelsessag.

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Drøftet.

7. Drøftelse af potentialer i Gråsten og Den Kongelige Køkkenhave

Sagsresumé

Den Kongelige Køkkenhave i Gråsten blev etableret i 2020 i et samarbejde mellem Kongehuset, Slots- og Kulturstyrelsen og Sønderborg Kommune og har siden haft omkring 50.000 gæster årligt – første år dog 77.000 gæster. Erfaringer fra fase 1, som havde fokus på etablering og forankring, indikerer et potentiale for videreudvikling af oplevelser med udgangspunkt i køkkenhaven.

I Budgetaftalen 2024-2027 er der afsat midler til fase 2, som skal bygge videre på fase 1 ved både at realisere ikke-gennemførte elementer, herunder natur- og formidlingselementer samt oplevelser og events, og ved at afdække køkkenhavens rolle for udviklingen af Gråsten. Arbejdet med udvikling af køkkenhaven skal ses i sammenhæng med Masterplan for Turisme og Handel og målsætningen om, at Sønderborg skal være blandt de fem største kommuner målt på antal overnatninger.

Forvaltningen er i gang med at kortlægge og afdække mulige scenarier for fase 2, og anbefaler, at udvalget drøfter potentialer og perspektiver i Gråsten og Den Kongelige Køkkenhave. Chef for Erhverv og Turisme Lasse Sønderup indleder punktet med et oplæg om potentialer for videreudvikling af Den Kongelige Køkkenhave.

Sagen har sammenhæng til Byrådets Vision 2026-2029, særligt fokusområdet 'Turisme og Handel.'

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Kultur-, Handel- og Turismeudvalget at drøfte

- potentialer og perspektiver i Gråsten og udviklingen af Den Kongelige Køkkenhave.

Sagsfremstilling

Den Kongelige Køkkenhave i Gråsten åbnede i 2020 i et samarbejde mellem Kongehuset, Slots- og Kulturstyrelsen og Sønderborg Kommune. Den daglige drift af køkkenhaven foregår i samspil mellem Slots- og Kulturstyrelsen og Socialpsykiatrien i Sønderborg Kommune. Det første år havde køkkenhaven 77.000 gæster, og de efterfølgende år har besøgstallet ligget stabilt på omkring 50.000 årlige gæster. Etableringen og forankringen af Den Kongelige Køkkenhave betegnes fase 1.

Erfaringer fra køkkenhavens første år indikerer, at der er et potentiale for videreudvikling af oplevelser med udgangspunkt i køkkenhaven. I Budgetaftalen 2024-2027 er der afsat 0,5 mio. kr. i 2025 og 1,3 mio. kr. til realisering af fase 2 af Den Kongelige Køkkenhave. Af budgetaftalen 2026-2029 fremgår desuden følgende:

"Der er i øjeblikket dialog mellem relevante statslige styrelser og Sønderborg Kommune om den videre udvikling af den kongelige køkkenhave, idet der er enighed om, at den oprindelige projektbeskrivelse bør gentænkes og opdateres.

Aftaleparterne er enige om at bakke op om, at der udarbejdes en masterplan (fase 2) for den videre udvikling af den kongelige køkkenhave. Masterplanen bør have et 5-10-årigt perspektiv, der sikrer fokus på både drift og udvikling. Masterplanen vil sørge for fælles retning samt prioritering af projektet i de kommende år”.

Fase 2 bygger således ovenpå den indledende fase 1, men skal ligeledes kortlægge og afdække perspektiverne omkring køkkenhaven som omdrejningspunkt for den videre udvikling af Gråsten-området. Derudover skal fase 2 realisere elementer, der helt eller delvis ikke blev realiseret i fase 1. Det drejer sig natur- og formidlingselementer, elementer vedrørende oplevelser, events og organisering samt fysiske og driftsmæssige rammer.

Forvaltningen er i gang med at kortlægge og afdække mulige scenarier for fase 2. I den forbindelse har forvaltningen haft en række dialoger med Naturstyrelsen og Slots- og Kulturstyrelsen samt centrale lokale interessenter.

Fase 2 har tre overordnede spor:

- Events og oplevelser i Den Kongelige Køkkenhave
- Sløjfer” i naturen – ruter og formidling, som gør kulturlandskabet mere tilgængeligt
- Strategisk og langsigtet udvikling – ikke kun køkkenhaven, men Gråsten by

Forvaltningen anbefaler, at udvalget drøfter potentialer og perspektiver i Gråsten og den Kongelige Køkkenhave. Chef for Erhverv og Turisme Lasse Sønderup indleder punktet med et oplæg, som kan danne udgangspunkt for udvalgets drøftelse.

Videreudviklingen af køkkenhaven skal ses i sammenhæng med Masterplan for Turisme og Handel 2024-2027 og målsætningen om, at Sønderborg Kommune skal være blandt de fem største turistkommuner i Danmark målt på antal overnatninger. Det fremgår ligeledes af masterplanen, at besøgstallet i Den Kongelige Køkkenhave vidner om en stor turismemæssig interesse og et potentiale i at udnytte den store opmærksomhed til at trække endnu flere turister ind i Gråsten by.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser, idet det er en drøftelsessag.

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Drøftet.

8. Drøftelse af ansøgning fra Dansk Mølleinstitut om støtte til pilotprojekt i Sønderborg Kommune

Sagsresumé

Som led i budgetaftalen 2025-2028 blev der afsat 500.000 kr. til at understøtte etableringen af et mølleforum i Sønderborg Kommune. Brancheorganisationen Dansk Mølleinstitut har siden været tovholder for udviklingen af dette mølleprojekt. I februar 2026 bevilgede Kultur-, Handel- og Turismeudvalget 81.500 kr. til videreudvikling af projektet, og nu skal udvalget drøfte en ansøgning fra Dansk Mølleinstitut om støtte til den næste udviklingsfase af mølleprojektet.

Dansk Mølleinstitut ansøger Sønderborg Kommune om 1.251.250 kr. til et toårigt pilotprojekt. Der ansøges om 785.000 kr. i 2027 og 466.250 kr. i 2028. Pilotprojektet består af to indsatser: Projekt Møllenetværk og Projekt Smart-Mølle. Sidstnævnte er en teknologisk løsning, som løbende kan registrere vindretning og møllehattens position og udsende et varsel, hvis møllen ikke står rigtigt i forhold til vinden.

Ansøgningen understøtter fokusområderne 'Turisme og kultur', 'Attraktive bymiljøer, lokalsamfund og fællesskaber' samt 'Grøn omstilling, bæredygtighed og natur' i Byrådets Vision 2026-2029. Ansøgningen harmonerer desuden med Kulturkompassets fokus på formidling af stedbunden kulturarv og kulturmiljøer.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Kultur-, Handel- og Turismeudvalget at drøfte

- ansøgningen fra Dansk Mølleinstitut.

Sagsfremstilling

I budgetaftalen 2025-2028 blev der afsat 500.000 kr. som starthjælp til etablering af et fælles mølleforum for de enkelte møllelaug i Sønderborg Kommune. I forlængelse heraf har forvaltningen løbende været i dialog med brancheorganisationen Dansk Mølleinstitut, som er lokalt forankret i Sønderborg Kommune. Dansk Mølleinstitut har fungeret som projektets tovholder, og der er nu etableret et mølleforum for alle møllelaug i kommunen.

Af vedtægterne for Dansk Mølleinstitut fremgår det, at mølleinstituttet vil arbejde for at sikre, at de gamle møller overlever, og at deres generelle stand forbedres. Dette vil instituttet gøre ved at give møllejerne bedre muligheder for at opnå viden om deres mølle, herunder byggeskik og brug samt ved at understøtte innovative og bæredygtige modeller for drift og vedligehold af møllerne, der støtter op om lokalsamfund, turisme og kulturliv.

I februar 2026 behandlede Kultur-, Handel- og Turismeudvalget en ansøgning fra Dansk Mølleinstitut om videreudvikling af mølleprojektet i Sønderborg Kommune. Udvalget bevilgede 81.500 kr. til den videre udvikling med en samtidig opfordring til Dansk Mølleinstitut om at udarbejde en langsigtet strategi for videreudvikling af mølleforummet som grundlag for, at det kan bæres ind i de kommende budgetforhandlinger.

På udvalgsrådet i juni 2026 præsenterede Dansk Mølleinstitut strategien og orienterede om projektets status, vision, handleplan og økonomi. I forlængelse heraf har Dansk Mølleinstitut nu fremsendt en ansøgning om støtte til et toårigt pilotprojekt i Sønderborg Kommune, som skal danne afsæt for realisering af den langsigtede strategi. Dansk Mølleinstitut ansøger om 1.251.250 kr. fordelt over to år.

Pilotprojektet består af to indsatser:

- Projekt Møllenetværk (tidligere benævnt Mølleforum)
- Projekt Smart-Mølle

Projekt Møllenetværk handler blandt andet om det videre samarbejde i netværket, herunder de enkelte møllers potentiale, ligesom det handler om afholdelse af workshops og igangsættelse af permanente aktiviteter og facilitering.

Projekt Smart-Mølle er et digitalt overvågnings- og varslingssystem, som registrerer løbende vindretning og møllehattens position. Systemet udsender automatisk en advarsel, hvis møllen ikke står korrekt i forhold til vinden. Smart-Mølle-systemet bidrager således til sikkerheden og forebyggelse af kostbare stormskader, hvilket resulterer i længere levetid for møllernes mekaniske dele og vinger. Ansøger oplyser, at systemet desuden giver en værdifuld indsigt i brugen af møllen, fordi det registrerer møllens aktivitet og driftstid. Af ansøgningen fremgår det, at systemet vil blive installeret på Slotsmøllen i pilotprojektet.

Ifølge ansøger er Møllenetværk og Smart-Mølle to indsatser, som gensidigt understøtter hinanden. Mens Møllenetværket skaber de organisatoriske og menneskelige rammer for samarbejde, videndeling og udvikling, tilfører Smart-Mølle nye teknologiske værktøjer til dokumentation, formidling, sikkerhed og bevaring. Ifølge ansøger er det derfor afgørende for den bedste udvikling af det samlede pilotprojekt, at de to indsatser gennemføres sideløbende.

Dansk Mølleinstitut ansøger om støtte til pilotprojektet således:

Budgetår	Beløb
2027	785.000 kr.*
2028	466.250 kr.*
I alt	1.251.250 kr.

**Uddybende detaljer kan ses i ansøgningen*

Forvaltningen vurderer, at den videre udvikling af møllerne i Sønderborg Kommune er et aktiv for kommunen, og at pilotprojektet kan bidrage positivt til turismen i kommunen. Forvaltningen vurderer desuden, at projektet rummer en række spændende aspekter, herunder det særlige fokus på møllehåndværket og kulturarven. Forvaltningen kan ikke pege på en finansiering inden for udvalgets ramme og anbefaler derfor, at udvalget drøfter, hvorvidt

ansøgningen skal bringes ind i budgetforhandlingerne til budget 2027-2030.

Dansk Mølleinstitut har tidligere oplyst til forvaltningen, at det samlede mølleprojekt forventes at være levedygtigt og selvkørende efter 2028. Det fremgår dog ikke direkte af ansøgningen, hvorvidt og hvordan de enkelte delprojekter/indsatser forventes af blive selvkørende.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser, idet det er en drøftelsessag.

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Drøftet.

9. Orientering om ledelsesinformation - juni 2026

Sagsresumé

Ledelsesinformationen giver et overblik over, hvordan økonomien og aktiviteterne ser ud for det enkelte udvalg i løbet af året. Forvaltningen forventer på nuværende tidspunkt et budget i balance ved årets udgang.

Kultur-, Handel- og Turismeudvalget orienteres om status.

INDSTILLING

Forvaltningen indstiller til Kultur-, Handel- og Turismeudvalget at tage

- orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Opfølgning på ledelsesinformation 2026 for Kultur-, Handel- og Turismeudvalgets politikområder sker hver måned, hvor der gives en status og en forventning til årets resultat.

Status driftsøkonomi:

Forvaltningen forventer på nuværende tidspunkt et budget i balance ved årets udgang.

Status på områder under Økonomi- og Strategiudvalget:

Forvaltningen forventer på nuværende tidspunkt et budget i balance ved årets udgang.

Den endelige fordeling af budgettet mellem Kultur-, Handel- Turismeudvalget og Idræt- og Fritidsudvalget forventes at være på plads i august måned.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomiforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Taget til efterretning.

10. Generel orientering

Sagsresumé

- Kunstværket
- Sønderjyllands Kunstkole
- Braine

BESLUTNING KULTUR-, HANDEL- OG TURISMEUDVALGET DEN 11-08-2026

Taget til efterretning.